

Tyto pro spor důležité skutečnosti nebyly vzaty na přetřes, první soud se spokojil se zjištěnou skutečností, že bylo usnesením zemského soudu ze dne 6. ledna 1922 zavedeno umořovací řízení a, dovolávaje se předpisu § 406 c. ř. s., zamítl pro tentokráte žalobu, poněvadž žalovaná záložna v době vydání rozsudku nebyla podle § 9 lit. a) svých stanov povinna vklad vyplatit. Předpis § 406 c. ř. s. má základ v procesní hospodárnosti t. j. aby byl ušetřen nezbytný nový spor, když vymáhané plnění nebylo v době podání ještě splatným. Napadeným rozhodnutím bylo by však docíleno pravého opaku toho. Maje proto na zřeteli, že nelze sice předbíhat rozhodnutí příslušného soudu o umoření knížky, že jest však nesporno, že žalobce knížku tu žalované záložně k výplatě předložil, a že tvrdí, že ji posud má, nepokládá odvolací soud za vhodné, by v tomto případě bylo užito předpisu § 406 c. ř. s. zvláště když za zjištěného stavu věci nelze také spolehlivě posouditi, vyhovuje-li přísudek útrat sporu zásadě účelnosti a nutnosti § 41 c. ř. s., rozhodnouti však ve věci bez doplnění řízení ve směru již zmíněném nemůže.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Odvolací soud nevyslovil se sice přímo o právním názoru, na němž spočívá rozsudek jím zrušený, přes to je však patrné z napadeného rozhodnutí, že odvolací soud bez doplnění řízení nepokládá názor ten za správný. Tím byla věc správně posouzena. Procesní soud opřel svůj názor o § 9. stanov žalované záložny, opravňující ji, by odepřela výplatu vkladu, bylo-li zavedeno řízení za tím cílem, by vkladní knížka prohlášena byla za bezúčinnou. § ten souhlasí s § 9 cís. nařízení ze dne 31. srpna 1915 čís. 257 ř. zák., upravujícího toto řízení, a měl procesní soud vzhledem k předpisům tohoto nařízení uvažovati i o dalších skutečnostech, pro věc důležitých. Účelem řízení toho je, by ztracená nebo zničená listina prohlášena byla za bezúčinnou a nahrazena soudním usnesením (§§ 1 a 13). Je proto dle § 10 řízení zastaviti, jakmile někdo předloží listinu soudu anebo jinak prokáže, že je jejím majitelem. Procesní soud měl přihlídnouti nejen k nesporné skutečnosti, že žalobce před podáním žaloby předložil vkladní knížku, o jejíž bezúčinnost bylo zažádáno, k výplatě a ji zajisté má ještě u sebe, nýbrž i ke skutkovému přednesu žalobcovu, dle kterého bylo navrhovatelům v době podání návrhu známo, v čí rukou je knížka. Tyto skutečnosti jsou pro spor rozhodny, neboť teprve po zjištění jich bude možno posouditi, zda zavedení umořovacího řízení má skutečně pro spor význam, jaký mu přiložil procesní soud, anebo zdali přes to nesproštuje žalovanou záložnu povinnosti vyplatiti vklad, není-li ovšem jiných důvodů, o nichž budiž případně dále jednáno.

Čís. 1714.

Zákon o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.

Není třeba přivolení státního pozemkového úřadu ku dohodě vlastníka zabraného pozemku s pachtýřem, již se mu přiznává požadovací nárok,

jde-li skutečně o drobného pachtýře, jemuž se pouze nedostává jiných náležitostí zákonných.

(Rozh. ze dne 13. června 1922, R I 689/22).

Oba nižší soudy uznaly požadovací nárok, ježto propachtovatel, majitel zabraného velkostatku, původně s postoupením půdy pachtýři do vlastnictví souhlasil. Do usnesení rekursního soudu stěžoval si jak vlastník, tak státní pozemkový úřad.

Nejvyšší soud nevyhověl žádnému z dovolacích rekursů.

D u v o d y :

K dovolací stížnosti vlastníka: Správa velkostatku ve svém vyjádření dle § 15 požad. zák., jež ani není datováno a na němž také není ani vyznačeno, kdy u soudu došlo, nejen nepodala námitek, nýbrž při jednání dne 24. února 1921, při němž uvedla, že požadovateli byly sporné pozemky dány do pachtu jen v důsledku jeho služebního poměru jako hajného co součástka mzdy, výslovně prohlásila, že proti příkázání pozemků těch do vlastnictví jeho žádných námitek nečiní. Tím byl nárok uznán a nebylo v duchu předpisu § 15 požad. zák. možno vznášeti námitky teprv dodatečně i jsou námitky ze dne 22. února 1922 došlé dne 13. března 1922, jež nárok právě pro onen služební poměr odpírají, propadlé, což ovšem platí i o opětném uplatňování jich v dopisu ze dne 24. března 1922 došlém 26. března 1922. Oproti vlastníku není tedy žádné závady proti příkázání. Co se týče stížnosti pozemkového úřadu, vzhází především otázka legitimace stěžovatelovy. Jak nejvyšší soud v rozhodnutí svém ze dne 25. dubna 1922 R I 476/22 (č. sb. 1639) vydaném na dovolací rekurs obvodové úřadovny státního pozemkového úřadu v Ml. Boleslavi v záležitosti pachtýře podrobně provedl, jest sice státní pozemkový úřad při zabrané půdě k stížnosti legitimován, pokud jde o pachtýře, jenž není drobným zemědělcem, a tudíž vůbec o otázku, zdali pachtýř takovým zemědělcem je či-li nic. Není-li jím, ale vlastník přece mu nárok přizná, dostává se pachtýři pozemku nikoli ze zákona, nýbrž na základě dohody, která, znamenajíc zcizení pozemku, jest bez schválení státního pozemkového úřadu neplatna (§ 7 zab. zák. ve znění novely ze dne 11. března 1921 čís. 108 sb. z. a n.) jako každé jiné zcizení, předsevzaté mimo požadovací zákon, neboť, kdyby dohody bez této kontroly připuštěny byly, vlastníkům bylo by umožněno, zabranou půdu rozkramařiti osobám, jež drobnými zemědělskými pachtýři nebo vůbec pachtýři nejsou, a jimž ji tedy zákon dopřáti nechtěl, a bylo by takto lze účinky záboru a celé agrární reformy mařiti. Nároky státu na zabranou půdu nemohou tedy dotčeny býti tím, že vlastník uzná nárok požadovatele, jemuž vlastnost drobného pachtýře nepřísluší a jenž tedy pod požadovací zákon vůbec nespadá. Jinak ale, je-li požadovatel drobným pachtýřem, tedy drobným zemědělcem. Tu uznání nároku jeho se strany vlastníka účel záborového zákona nemaří, nýbrž se s ním shoduje, neboť zabrané půdy má se dle předlového zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 81 sb. z. a n., dostati po výtce právě drobným zemědělcům (§ 1. čís. 1.). Zákon o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., jest jen článkem v řetězu zákonů-

dárných opatření, čelících k témuž cíli agrární reformy, a proto, ač mu byl zákon záborový ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n., jenž jest starší, dobře znám, neučinil dohodu vlastníka s pachtýřem, o níž mluví v § 15 a 16, závislou od schválení státního pozemkového úřadu, jež již záborový zákon sám inauguroval (§ 15). Kde požadovací zákon zásah státnímu pozemkovému úřadu vyhraditi chtěl, učinil tak výslovně, tak v § 1 poslední odstavec, v 18 a až do poslední novely i v § 24 (3) a 26 (4). Kdyby byl chtěl dohodu, které obzvláště přeje (§ 16) učiniti závislou od souhlasu jeho, byl by to dozajista vytkl. Drobnému pachtýři může tedy vlastník sám, aniž by se státního pozemkového úřadu tázati musil, pl a t n ě požadovaný pozemek dohodou nebo jiným uznáním zpřízniti, i když pachtýři ta která podmínka nároku jako na př. zákonná pachtovní doba chybí, může mu tuto podmínku tak říkajíc sleviti. V tomto případě jde bezesporně o drobného pachtýře — tato vlastnost požadovatelova se ani ve stížnosti dovolací nepopírá — a jest otázkou jen, není-li nárok požadovatelův vyloučen proto, že měl pozemky v pachtu jen v důsledku celoročního služebního poměru jako součástku mzdy (§ 3 poslední odstavec požad. zák.). Tuto závadu mohl mu tedy vlastník z vlastní moci prominouti a státní pozemkový úřad není k odporu z tohoto důvodu oprávněn. Přiznati arci sluší, že příkázání zabrané půdy drobným pachtýřům může skřížiti plány státního pozemkového úřadu co do přidělu půdy té dle zákona přidělového, ale to není příčinou, aby se k dohodě mezi vlastníkem a pachtýřem vyžadovalo svolení jeho, neboť zákon sám na to myslil a rozřešil to jinak: čl. I. lit. F novely ze dne 1. dubna 1921, čís. 166 sb. stanoví, že pachtýř, jenž nabytí zabrané půdy dle zákona požadovacího, jest zavázán, podrobiti ji řízení scelovacímu, pokud se týče přijati místo ní pozemek jiný, když jej nabízí státní pozemkový úřad za tím účelem, aby zamezil tříštění přidělu ze zabrané půdy, jejíž částí je pozemek nabytý. A jiné závady, než takovéto tříštění, býti nemůže. Dále dlužno poukázati ještě na předpis lit. Ch téže novely (§ 30 b), dle něhož státní pozemkový úřad, rozhodne-li se převzít zabranou půdu, může žádati, by soud ohledně ní řízení s pachtýři dle požadovacího zákona zavedené zastavil. Tak jsou zájmy státní úplně opatřeny a se zájmy pachtýřů porovnány: připisovati si zásah ještě další, než zákon sám mu dopouští, státní pozemkový úřad proto oprávněn není. —

Čís. 1715.

Příslušnost pořadu práva pro žalobu, by žalovaný odstranil z žalobceva pozemku bláto, jež na ně vyvezl z rybníka, jsoucího v soukromém vlastnictví.

(Rozh. ze dne 13. června 1922 R I 699/22.)

Žalovaný spachtoval rybník, jenž byl soukromým vlastnictvím propachtovatele, a čistě jej, vyvezl z něho bláto na pozemek žalobkyně. Proti žalobě na odstranění bláta z pozemku žalobkyně vznesl žalovaný námitku